

Sosiaali- ja terveysvaliokunta  
StV@eduskunta.fi

## **Täydentävä lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (HE 131/2025 vp)**

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt 10.3.2026 Lupa- ja valvontavirastolta täydentävää lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (HE 131/2025 vp) liittyen siihen, miten koeostot on tarkoitus toteuttaa ja miten sääntelyä tulisi Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan täsmentää. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt hallituksen esitystä koskevassa lausunnossaan PeVL 1/2026 vp huomiota muun ohella siihen, että ehdotetun koeostoa koskevan sääntelyn täsmällinen käyttötarkoitus ja -tapa jää varsin avoimeksi ja todennut, että ehdotettua sääntelyä on sen toteutustavasta riippumatta välttämätöntä täsmentää siten, että siitä ilmenee täsmällisemmin koeostoilla mahdollisena pidetyn valvonnan sisältö.

Lupa- ja valvontavirasto kiittää mahdollisuudesta täydentää lausuntoaan ja esittää lausuntoonsa täydennyksenä seuraavaa:

Lupa- ja valvontavirasto viittaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) ja aluehallintovirastojen asiassa aiemmin antamiin lausuntoihin ja toteaa vastustavansa alkoholijuomien toimituksen sallimista. Alkoholijuomien toimitukseen sisältyy merkittäviä valvonnallisia ongelmia, joita ei pystytä ratkaisemaan koeostoa koskevalla sääntelyllä. Alkoholijuomien toimituksessa viranomaisen tarkastuskäynteihin perustuva valvontatapa ei ole mahdollinen, koska viranomaisella ei olisi tietoa, milloin ja missä luovutukset tapahtuisivat. Lisäksi suurin osa luovutuksista tapahtuisi todennäköisesti kotirauhan piirissä, jossa tarkastusten tekemiseen on lainsäädännössä asetettu korkea kynnys.

Koeostojen sallimisella valvontakeinona ei voitaisi paikata viranomaisvalvontaan sisältyviä ongelmia, sillä koeostoilla ei voitaisi valvoa, luovutetaanko alkoholijuomia alaikäisille, selvästi päihtyneille henkilöille tai alkoholijuomien välittämistä varten. Perustuslakivaliokunta on todennut käsitellessään lakiehdotusta kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa, ettei viranomainen voi koeostoja tehdessään millään lailla esimerkiksi yllyttää elinkeinonharjoittajaa lainvastaiseen tekoon (PeVL 14/2013 vp, s. 4/II). Koeostoilla ei siten voitaisi valvoa luovutuskieltojen noudattamista alkoholijuomien toimituksessa.

Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan onkin epäselvää, mitä koeostoilla voitaisiin käytännössä valvoa ehdotettujen säännösten perusteella. Jotta koeostoilla voitaisiin edes osittain toteuttaa alkoholilain tarkoituksen kannalta vaikuttavaa valvontaa, tulee lakiin lisätä lausuntokierroksella olleen hallituksen esityksen luonnoksen mukainen velvollisuus todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä jokaisen luovutuksen yhteydessä, kun alkoholijuomia luovutetaan toimituksella. Iän tarkastamista koskevan velvollisuuden lisääminen lakiin on välttämätöntä, jotta koeostoilla voitaisiin valvoa iän varmistamisen noudattamista, mikä puolestaan ennaltaehkäisisi alkoholijuomien luovuttamista alaikäisille.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös muita säännöksiä, joiden muuttaminen on tarpeen, jotta alkoholijuomien toimitukseen liittyvien velvollisuuksien noudattamista voitaisiin valvoa koeostoilla. Ensinnäkin ehdotetuissa 17 b §:n 1 momentissa ja 35 §:n 3 momentissa säädettäisiin etämyyjän, vähittäismyyntiluvanhaltijan ja alkoholiyhtiön velvollisuudesta huolehtia siitä, että toimitukseen merkittäisiin sen sisältävän alkoholijuomaa tai väkevää alkoholijuomaa. Jotta merkintävelvollisuuden noudattamista pystyttäisiin valvomaan koeostoilla, tulisi säännöksissä kuitenkin edellyttää merkinnän tekemistä nimenomaan alkoholijuomapakkaukseen sekä täsmentää, millainen merkintä riittäisi täyttämään velvollisuuden. Toiseksi laissa tulisi edellyttää, että alkoholijuoman toimittajalla pitäisi olla toimituspassi mukana aina luovuttaessaan alkoholijuomia vastaanottajalle ja hänen pitäisi myös vaadittaessa esittää toimituspassi alkoholijuomien vastaanottajalle.

Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että koeostojen käytännön toteuttamiseen liittyy useita avoimia kysymyksiä, joiden ratkaisemista ei voi jättää valvontaviranomaisen tulkinnan varaan. Ainakin seuraavia seikkoja tulisi täsmentää joko laissa tai lakiin lisättävän asetuksenantovaltuuden nojalla asetuksessa:

- milloin täytyisi kynnys koeoston suorittamiseksi,
- miten koeoston suorittaminen käytännössä voitaisiin toteuttaa ja
- miten vapaaehtoisia voitaisiin hyödyntää koeostossa (muun muassa vapaaehtoisten rekrytointi, mahdollinen kulukorvaus/palkkio, toimitettujen alkoholijuomien käsittely ja viranomaisen läsnäolon tarve luovutushetkellä sekä vastuu vapaaehtoisten turvallisuuden varmistamisesta koeostotilanteessa).

Koeoston käyttämistä valvontakeinona vaikeuttaisi huomattavasti myös se, että koeosto olisi lähes mahdotonta kohdistaa tiettyyn toimitusluvanhaltijaan ehdotettujen säännösten perusteella. Ehdotetussa 62 §:n 4 momentissa säädettäisiin toimivaltaiselle viranomaiselle ainoastaan oikeus saada vähittäismyyntiluvanhaltijalta alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvanhaltijan nimi sekä lupanumero. Koeoston kohdentamiseksi ostajan tulisi aina jo tilausvaiheessa saada tietää tiedot alkoholijuomat asiakkaalle luovuttavasta toimitusluvanhaltijasta. Esimerkiksi ehdotettuun 35 §:ään tulisi lisätä vähittäismyyjälle velvollisuus tarkastaa tilausvaiheessa alkoholijuomat asiakkaalle luovuttavan toimitusluvanhaltijan nimi ja lupanumero sekä ilmoittaa nämä tiedot ostajalle.

Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että koeoston käyttäminen valvontakeinona valvottaessa rajat ylittävän etämyynnin kautta myytyjen juomien toimituksia olisi käytännössä lähes mahdotonta, sillä Lupa- ja valvontavirastolla ei olisi tietoa etämyyjistä, eikä etämyyjillä olisi myöskään velvollisuutta tietää, kuka alkoholijuomat asiakkaalle luovuttaisi.

Edellä mainituista syistä johtuen Lupa- ja valvontavirasto ensisijaisesti katsoo, ettei alkoholijuomien toimitusta tule mahdollistaa. Mikäli alkoholijuomien toimitus kaikesta huolimatta sallittaisiin, pitää esitys palauttaa huolelliseen jatkovalmisteluun koeostoa koskevan sääntelyn täsmentämiseksi.

Osastopäällikkö

Satu Koskela

Juristi

Iina Hyvärinen

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

**Lupa- ja valvontavirasto**

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/49605/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/49605/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hyvärinen Iina 17.03.2026 13:24

Ratkaisija Koskela Satu 17.03.2026 15:36